

Drugi članki ali sestavki/1.25

Zdenka Torkar Tahir

POROČILO O DELU KUSTOSINJE ETNOLOGINJE V GORNJESAVSKEM MUZEJU JESENICE ZA LETO 2000

Terensko delo in pridobitve

S svojim delom pokrivam teren treh občin. Zaradi novih pridobitev in ogledov sem se kar štiridesetkrat odpravila na teren, in sicer devetnajstkrat v kraje občine Žirovnice, po šestkrat v Kranjsko Goro in na Jesenice, štirikrat v Ljubljano, dvakrat v Radovljico ter po enkrat v Lesce, Kranj in v Adlešiče. Skupaj sem pridobila 396 muzealij. Z 266 novimi muzealijami, od katerih je bilo odkupljenih 91 ter podarjenih 175, sem dopolnila muzejske zbirke, za katere sem odgovorna, in sicer Liznjekovo hišo v Kranjski gori z 48 muzealijami, depojsko etnološko zbirko v Ruardovi graščini z 137 predmeti, Prešernovo rojstno hišo z 52 muzealijami in Finžgarjevo rojstno hišo z 20 novimi muzealijami.

Inventarizacija

Za muzejsko zbirko v Liznjekovi hiši sem popisala 61 inventarnih enot, in sicer od inv. št. 772 do 832, za zbirko v Finžgarjevi rojstni hiši 36, od inv. št. 302 do 337, in za zbirko v Prešernovi rojstni hiši 59 inventarnih enot, in sicer od inv. št. 540 do 599.

V novi in urejeni depojski etnološki zbirki v Ruardovi graščini sem odprla inventarno knjigo, v katero je bilo v letu 2000 inventariziranih 659 enot, in sicer od inv. št. 1 do 659. Predmeti so z inventarizacijo ločeni glede na krajevni izvor oziroma glede na občino, ki je finančno pokrila njihov odkup, zato ima 267 enot oznako JE (Jesenice), 125 enot Kr.G (Kranjska Gora) in 267 enot oznako ŽI (Žirovnica).

Delo v depojah ter priprave za konzervacijo in zaščita predmetov

Na novo sem uredila ter počistila depojske prostore (4) za etnološko zbirko, kamor sem na police, v omare in po prostorih sproti deponirala že inventarizirane predmete (659) in jih razvrstila po tematskih sklopih. Kustosinji za zgodovino železarstva sem pomagala pri identifikaciji še neinventariziranih predmetov železarske zbirke, ki so bili že pred leti prevzeti in opuščeni livarni in jeklarni.

Predmeti so bili osnovno očiščeni (400), 43 tekstilij je bilo zaščiteno proti škodljivcem, oblačilni kosi pa spravljani v embalažo ter na obešalnike kakor tudi 17 tekstilij, deponiranih v Liznjekovi hiši. V Vrbo je bilo deponiranih 12 predmetov, v Doslovče 31 ter v Kranjsko Goro še dodatno 26. Za konzervacijo je bilo izbranih 48 železnih predmetov. V juliju sem organizirala restavracijo šestih poškodovanih eksponatov – prtov in prevlek iz Prešernove rojstne hiše.

Proučevanje gradiva

1. Proučevanje literature o notranji hišni opremini v začetku 19. stoletja zaradi dopolnitve inventarja v Prešernovi rojstni hiši ter posveti na isto temo z Ireno Keršič iz SEM ter sprotno preučevanje ustrezne literature ob inventarizaciji etnoloških

predmetov.

2. Pregledovanje gradiva za mestno zgodovino Jesenic za potrebe bodočih vodičev ter za izdelavo vprašalnikov za šolsko tekmovanje.
3. Iskanje gradiva o mladinskem pisatelju Vandotu in njegovih delih za vodjo enote muzeja v Kranjski Gori.
4. Pomoč avtorici pri iskanju in izboru slikovnega gradiva za multivizijo Dežela Prešernovega otroštva in dokumentarnega gradiva za razstavo o obrteh in frizerjih ter pomoč arhivistki pri iskanju dokumentarnega in arhivskega gradiva za razstavo in tekst k razstavi o obrteh.

Razstavna dejavnost

V zadnjem letu triletnega muzejskega projekta prenove in nove postavitve stalne razstave Življenje in delo dr. Franceta Prešerna sem uredila dokončne tekste z vnosi lektorskih popravkov za zloženko, plakat in razstavne vitrine ter izdelala načrte in izbor eksponatov – knjig za razstavne vitrine, ter načrtno dopolnila zbirko z novimi knjižnimi izdajami. Pripravila sem izbor Lakovičevih grafik za nerealizirano izdajo koledarja. V tem letu sem z dogovori organizirala tudi izid prevodov kataloga – vodnika Prešernova Vrba, ter vanje poprej vnesla vse lektorske popravke in popravke popravkov prevajalcev, ki so nato izšli namesto v treh tujih jezikih le v nemškem in v angleškem jeziku.

Pred poletjem sem pripravila tekst in slikovno gradivo in organizirala prevajanje za izdajo dodatne turistične zloženke Dežela, ki smo jo nato izdali v štirih jezikih.

Konec novembra smo postavili razstavo (vitrine), tehnična izdelava razstavnih panojev, njihova postavitve ter ureditev razsvetljave pa so bile izvedene že pred tem. Z otvoritvijo stalne razstave 1. 12. v galerijskem prostoru Prešernove rojstne hiše sem tako zaključila svoj triletni muzejski projekt.

Pri občasni in gostujoči muzejskih razstavah sem opravila te aktivnosti:

V marcu sem pomagala pri postavitvi priložnostne razstave o trilobitu s paleontološko tematiko ob izdaji poštne znamke, ki smo jo postavili v sodelovanju s Pošto Slovenije v gradu Bor in nato še v Kosovi graščini.

Dogovorila sem se za organizacijo gostujoče etnološke razstave Ko bo cvetel lan v Liznjekovi hiši ter pomagala avtorici pri postavitvi v maju. Z isto hišo sem jeseni sodelovala tudi pri organizaciji in izvedbi gostujoče etnološke razstave Vinarske podobe iz Goriškega muzeja.

Za razstavo o obrteh in frizerstvu na Jesenicah sem sodelovala še pri izboru dodatnih predmetov iz etnološkega depoja, ki sva jih z avtorico vključili v razstavo, in pomagala pri postavitvi le teh.

Vodniško pedagoško delo

Opravila sem sedem vodstev obiskovalcev po stalni železarski razstavni zbirki.

Sodelovala sem pri otvoritvi stalne razstave v Prešernovi rojstni hiši 1. 12., pri otvoritvi občasne razstave o obrteh in frizerjih na Jesenicah 14. 12. ter pri otvoritvi razstave Vinarske podobe v Liznjekovi hiši 8. 12.

Članom zgodovinskega krožka OŠ Tone Čufar sem svetovala, kako naj zbirajo gradivo za pisanje nalog o zgodovini prehrane na Jesenicah.

Sodelovala sem pri pripravi in izvedbi muzejske delavnice (duhovno ljudsko izročilo) z Dušico Kunaver 17. maja v Čopovi hiši in pri pripravi ter izvedbi muzejske delavnice 23. 6. v Doslovčah (nabiranje in uporaba zdravilnih zelišč) z Nado Praprotnik ter se

dogovarjala in pomagala pri izvedbi muzejske prireditve 8. 2. v Vrbi (J. Kos in skupina Tantadruj) ter sodelovala pri spominski prireditvi 23. 6. v Doslovčah (pripovedno izročilo Bohinjcev v povezavi s F. S. Finžgarjem) z Marijo Cvetek in Vido Frajham. Pomagala sem pri izvedbi ogledov Poti kulturne dediščine in Triglavske muzejske zbirke ob Dnevi evropske kulturne dediščine (23. in 30. 9.).

1. 12. sem za spominsko muzejsko prireditev v Vrbi uredila pogostitev, reprezentančna darila, vlogo za zaporo ceste, osvetlitev in ozvočenje ter se dogovorila z izvajalci kulturnega programa.

15. 12. sem organizirala in izpeljala strokovno ekskurzijo (z M. Mirtičem) na Vransko, v Šentjur, Rogatec in v Rogaško za kolektiv muzeja.

29. 12. sem sodelovala pri organizaciji in izvedbi koledovanja v Doslovčah.

Posredovanje gradiva

1. študijsko posredovanje

Dvema dijakinjama sem posredovala gradivo o Stari Savi, diplomantu arhitekture pa o Planini pod Golico. Bojanu Knificu sem pomagala pri iskanju gradiva o noši v Žirovnici, za TD Jesenice sem poiskala članke o zgodovini Jesenic in Planine pod Golico, diplomantu zgodovine gradivo o času reformacije na Jesenicah, kustosu TM informacije o tuji literaturi na temo delavske etnologije, literaturo in foto gradivo za Rustja Karla o gorenjski železniški progi. Iskala sem podatke o spomeniku padlim v I. sv. v. na Dovjem ter za Enciklopedijo Slovenije podatek o streljanju z možnarji. Diplomantki zgodovine sem posredovala literaturo in vire o najnovejši zgodovini Jesenic.

2. uporabno posredovanje

TD Celje sem posredovala gradivo in informacije o Poti kulturne dediščine in opremila osemindvajset originalnih fotografij s podnapisi za fotoarhiv. Obiskovalcu sem svetovala glede vrednosti stare knjige. Vnuč A. Rjazanceva je želel podatke o darovanih predmetih muzeju.

Turistični agenciji v Murski Soboti sem nudila informacije o muzejskih zbirkah, osnovnošolki pa o zgodovini Hrušice.

Za arhivarja Acronija sem poiskala podatke o uradnikih KID, Ivanu Planinšku pa arhivsko gradivo o očetu, ki je bil izgnanec in talec.

Acronij je potreboval gradivo o HE Vintgar, delavka ČSOD pa o favni in flori na območju Kranjske Gore. Posredovala sem podatke o Prešernovih portretih v Vrbi za razstavo v Kosovi graščini.

Objave in popularizacija dejavnosti

- Glasnik Slovenskega etnološkega društva, poročilo o delu etnologinje v letu 1999;

- Novice izpod Stola, članek o novi razstavi Življenje in delo dr. Franceta Prešerna;

- intervju za Radio Slovenija in intervju za RTV Slovenija ob otvoritvi razstave v Vrbi;

- recenzija tekstov o razstavnih zbirkah Gornjesavskega muzeja Jesenice, recenzija tekstov o nekaterih muzejih in zbirkah na Gorenjskem ter organizacija recenzij tekstov o večjih muzejih na Gorenjskem za pripravo novega vodnika po slovenskih muzejih, ki ga bo izdala Skupnost muzejev Slovenije.

Kot članica uredniškega odbora sem opravila tudi potrebno uredniško delo za celotno gorenjsko območje.

Strkovna srečanja in izobraževanje

- sestanek uredniškega odbora za pripravo novega vodnika po slovenskih muzejih 25. 1. in 19. 12.;

- sestanek odbora za obeležitev 200-letnice Prešernovega rojstva 15. 1. in sestanka komisije za izbor turističnih spominkov 16. 11. in 20. 11. na Občini Žirovnica;

- sestanek na Občini Jesenice v zvezi s turističnimi projekti v Planini pod Golico 26. 5.;

- sestanki z oblikovalko Mojco Bec v zvezi z novo razstavo o Prešernu 27. 2., 1. 6., 20. 6., 28. 6., 29. 9.;

- udeležba na študijskem krožku o lončarstvu in keramiki (arheološki in etnološki vidiki) 3., 10., 17. in 24. 2. ter 9. in 30. 3. v Gorenjskem muzeju v Kranju ter v okviru krožka strokovni ekskurziji 6. 4. v Gornji Grad, Komendo in Kamnik ter 11. 5. v Veliko Nedeljo, Ljutomer, Filovce in Mursko Soboto (ogledi lončarskih zbirk, delavnic, lončarjev pri delu in sodobnega izdelovanja keramike);

- udeležba na Muzeoforumu 15. 3. v SEM (predavanje Gorazda Makaroviča o kustosovem delu v muzeju in na Muzeoforumu v CD s predavanjem o ustnem izročilu, biografijah in življenjskih zgodbah kot virih raziskovanja);

- udeležba na posvetu Slovenskega etnološkega društva z naslovom Slovenska etnologija v zavesti sodobne slovenske družbe v Novi Gorici 25. 10.;

- sestanka s konzervatorji Zavoda za spomeniško varstvo iz Kranja glede namestitve spominske plošče A. Vovku v Vrbi 19. 5. in glede obnove skednja v Doslovčah 13. 9.;

- sestanek s predstavnico TNP-ja glede nalog muzeja v Pocarjevi hiši 17. 10.;

- sestanka na občini v Ajdovščini in v Čopovi hiši glede organizacije Furenge - furmanskega prevoza vina s Primorske na Gorenjsko do Vrbe (muzejska prireditve) 4. 4. in 14. 7.;

- sestanek v Vrbi z igralko ABV glede scenarija proslave 1. 12.;

- srečanje muzealcev Slovenije na zimskih muzejskih igrah 19. 1.;

- udeležba na strokovnih ekskurzijah muzeja na Štajersko 16. 6. z ogledom velenjskega premogovnika, muzeja in Kavčnikove domačije ter in 15. 12. na Vransko, v Šentjur, v Rogatec in v Rogaško;

- ogled razstave Mestnega muzeja v Ljubljani o Kopitarju v januarju, v Narodni galeriji razstave Meščanski portret v juniju, ogled gostujoče razstave o slovenskem ribištvu v Kosovi graščini, otvoritev razstave o Alešu Kunaverju v Trenti 17. 8.;

- opravljanje tečaja iz varstva pri delu 19. 6.

Razno

Opravila sem osem sobotnih dežurstev v Ruardovi graščini v železarski zbirki in eno nadomeščanje v Kosovi graščini, izdelala delovno poročilo za l. 1999 ter statistiko obiska po razstavnih zbirkah MJ za l. 1999 ter sodelovala pri inventurah prodajnega materiala po vseh šestih muzejskih hišah v začetku julija in decembra.

Udeležila sem se vseh strokovnih kolegijev MJ ter sej sveta zavoda MJ 14. 2., 12. 4. in 23. 10. in v januarju sestanka z oskrbniki. Sodelovala sem pri pripravi in oddaji projektne dokumentacije za novo razstavo v Vrbi.

Deset dni v februarju in v pol meseca v avgustu sem bila mentorica študentki geografije in etnologije, ki je opravljala obvezno etnološko prakso v muzeju, in ji kasneje pomagala inventarizirati približno 200 etnoloških predmetov.